

Asia: VN/32728/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi. Luonnos on varsinkin nopea aikataulu huomioon ottaen hyvin valmisteltu. Siinä otetaan kattavasti huomioon esityksen taustalla oleva Euroopan neuvoston asetus 2022/1854 sekä sähkömarkkinoiden ja verotuksen nykytila. Huomioita:

33 prosentin verotason valinnassa perustelut jäivät osittaisiksi. Laskentakaava on selkeä, ja vertailu EU-asetuksen mukaiseen tuottokattoon on järkevästi toteutettu. Sähkön tasoitettuna kustannuksena 40 euroa megawattitunnilta on tällä hetkellä perusteltavissa, vaikka ei olekaan varmaa, onko se sitä enää tulevaisuudessa.

Ongelmaksi laskelmassa nousee parametri Pkk. Verotaso on valittu siten, että vero leikkaisi jokaisena kalenterikuukautena sähköntuottajien verolla vähennettyjä markkinatuloja vähintään yhtä paljon kuin EU-asetuksen mukainen tuottokatto silloin, kun sähkön keskihinta kalenterikuukauden ajalta on korkeintaan noin 300 euroa megawattitunnilta. Sähkön kuukausittainen keskihinta on kuitenkin toistaiseksi koko Venäjän hyökkäyssodan ja energiakriisin ajan ollut selvästi alle 300 euroa megawattitunnilta. Kuten luonnoksessakin todetaan, vuoden 2023 sähkön hintoja ei voi eikä kannata arvioida futuurisopimusten pohjalta. Tältä pohjalta Suomen Yrittäjät esittää seuraavat kysymykset:

1. Jos sähkön keskihinta pysyy jatkossakin alle 300 eurossa megawattitunnilta, voittovero leikkaa jokaisena kalenterikuukautena sähköntuottajien verolla vähennettyjä markkinatuloja enemmän kuin EU-asetuksen mukainen tuottokatto. Onko tällainen toimi perusteltu? Miksi rajaksi ei ole valittu 300

euron sijaan esimerkiksi 250 euroa? Tällöin verotaso olisi 24 prosenttia, ja joulukuuhun 2022 mennessä vero olisi jokaisena kalenterikuukautena leikannut tuottajien voittoja enemmän kuin EU-asetuksen mukainen tuottokatto (pois lukien elokuu 2022, jolloin pörssisähkön veroton keskihinta oli 26,15 snt/kWh). Olisiko mahdollista, että esimerkiksi 20 - 27 prosentin vero olisi lähempänä EU:n asetuksen tarkoitusta kuin 33 prosentin vero?

2. Onko ylipäätään perusteltua, että ylimääräisen voittoveron kriteerinä pitäisi olla voittojen leikkaaminen vähintään yhtä paljon kuin EU-asetuksen mukainen tuottokatto silloin, kun sähkön keskihinta kalenterikuukauden aikana pysyy alle jonkin etukäteen päätetyn rajan? Vaatiiko EU:n komissio, että valittu toimi leikkaa voittoja asetuksen mukaiseen tuottokattoon verrattavalla tavalla vai onko tämä itse valittu kansallinen tavoite? Entä jos sähkön keskihinta onkin suurimman osan vuodesta yli 300 euroa megawattitunnilta? Tällöin ehdotettu vero ei toteuttaisi tätä tavoitetta.

3. Jos esitetyn 33 prosentin verotason perusteluna olisi EU-asetuksen mukaisen tuottokatton sijaan esimerkiksi kertyvien verotulojen määrä, se pitäisi kertoa esityksessä suoraan ja avata perustelut laskelmalla. Onko verolla esimerkiksi tarkoitus kattaa väliaikaisesta sähkön ALV:n alennuksesta (arvio 209 miljoonaa euroa) ja muista sähkölaskujen kallistumista kompensoivista tuista (arvio 600 miljoonaa euroa) jne. koituvia tuottojen vähennyksiä ja menoja? Tällöin esitettyä verotasoja voisi perustella voittoverosta kertyvien verotulojen arviolla ja niiden suhteella kriisin takia jaettuihin energiatukiin. Nyt verotulojen arvio on noin 0,5–1,3 miljardia euroa, paljonko esimerkiksi 24 % verolla ja olisiko se riittävä veron tavoitteiden kannalta?

4. Mitkä ovat esityksen tavoitteet kertyneiden verotulojen osalta? Kohdassa "4. Tavoitteet" ei kerrota, kuinka paljon verotuloja on tarkoitus kerätä ja mihin tarkoitukseen. Luonnoksen mukaan esityksen ainoat tavoitteet ovat täyttää EU-asetuksen edellyttämät toimet ja leikata sähkön hinnan noususta aiheutuneita sähköalan yritysten kasvaneita voittoja. Onko tavoitteena myös esimerkiksi kerätä riittävästi verotuloja rahoittamaan ylimääräisiä sähkön hintojen noususta johtuvia tukia? EU:n komissiokin linjasi asetuksessaan, että toimista saadut tuotot tulisi ohjata sähkön hinnoista haittaa kokeville kotitalouksille ja yrityksille. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon myös esityksen tavoitteissa.

5. Viiden prosentin tuottorajan suuruutta ei ole kovin kattavasti perusteltu. Jos sen tarkoituksena on jättää niin kutsuttu normaalituotto verovapaaksi, se vaatisi, että myös muu aiempi verotus kohdistuisi vain omalle pääomalle lasketun 5 prosentin tuoton ylittävään osaan. Tuottorajan tarkoituksena olisi mahdollistaa tuotannollisten investointien pääomakustannusta vastaava verovapaa tuotto ja siten välttää negatiivisia kannusteita sähkön tuotannon investointeihin. Voidaanko olettaa, että 5 prosentin tuottoraja riittää tähän tarkoitukseen vuonna 2023, kun myös omalle pääomalle lasketun 5 prosentin tuottoa kuitenkin verotetaan normaalisti ja sen ylittävältä osalta uusi 33 prosentin vero tulee olemassa olevien verojen lisäksi?

Suomen Yrittäjät on samaa mieltä siitä, että tiukasti määräaikaaisella verolla ei pitäisi olla merkittävää vaikutusta sähkötuotannon investointeihin, kunhan se ei vaikuta negatiivisesti investointipäätöksiä

tekevien yritysten taloudelliseen tilanteeseen. Ei kuitenkaan kaikeksi ole itsestään selvää, että viiden prosentin tuottoraja on tähän riittävä, kun huomioidaan muu voittoihin kohdistuva verotus, korkotason nousu ja muut toimintaympäristön muutokset?

6. Olisiko ehdotukseen tai sen rinnalle ollut mahdollista liittää sähkön kysyntää vähentäviä tai tarjontaa lisääviä toimenpiteitä? Voisiko julkisilla varoilla esimerkiksi kannustaa sähköyhtiöitä tarjoamaan asiakkailleen rahallista kompensatiota sähkön säästämiseksi? Tällaiset toimet olisivat erittäin tehokasta verovarojen käyttöä, sillä ne voisivat alentaa sähköpulan riskiä ja laskea hintoja kaikille kuluttajille. Ne myös lisääisivät voittoveron hyväksyttävyyttä, koska verolla kerättyjen tulojen voisi ajatella suuntautuvan kriisin lieventämiseen. Nyt ehdotetut toimenpiteet eivät millään tapaa helpota tai lievitä korkeiden energian hintojen aiheuttamia ongelmia.

Ohlsbom Roope
Suomen Yrittäjät